

Woord vooraf

De wereldeconomie heeft te maken met conjuncturele tegenwind. Zo begon ik het voorwoord van de *MEV* precies één jaar geleden. De tegenwind is uitgegroeid tot een orkaan. Het afgelopen jaar konden de ramingen van het Centraal Planbureau en andere ramingsinstituten de economische neergang maar met moeite bijhouden. Met een verwachte krimp van 4¾% dit jaar krijgt de Nederlandse economie een ongekende dreun. In de huidige mondiale recessie staan we daarin niet alleen. In vrijwel alle landen krimpt de economie dit jaar, wat duidelijk zichtbaar wordt in de forse afname van de wereldhandel van bijna 15%.

De storm lijkt nu wel langzamerhand te gaan liggen. Ingrepen in de financiële sector, internationaal gecoördineerde herstelpakketten en het onverminderd laten werken van de automatische stabilisatoren hebben eraan bijgedragen dat de vrije val van de economie inmiddels lijkt te zijn gestopt. Voor volgend jaar gaat het CPB uit van een gelijkblijvend bbp. De weg naar herstel lijkt langzaam te worden ingezet.

Dit neemt niet weg dat we de gevolgen van de economische crisis nog lang zullen voelen. Deze *MEV* laat zien dat we dit jaar bijna 5% van ons nationaal inkomen inleveren. Het is dan ook opvallend dat de koopkracht in de economisch gezien zware jaren 2009 en 2010 tezamen gemiddeld genomen zelfs nog iets toeneemt. Mensen die hun baan verliezen, bedrijven die hun winsten zagen verdampen en de overheid die de automatische stabilisatoren hun werk liet doen ten koste van de overheidsfinanciën hebben de zwaarste klappen opgevangen. Het begrotingstekort loopt op tot meer dan 6% bbp in 2010, de schuld neemt toe tot bijna 66% bbp in 2010 en een recordaantal bedrijven is in de eerste helft van 2009 op de fles gegaan. De werkloosheid loopt inmiddels al wel fors op, en zal volgend jaar naar verwachting een niveau van 8% van de beroepsbevolking bereiken.

Dat de oploop van de werkloosheid met vertraging reageert op de conjunctuur komt doordat bedrijven over het algemeen – en door de deeltijd-ww nu in het bijzonder - niet direct personeel ontslaan wanneer het economisch minder gaat. Dit zien we ook terug in de arbeidsproductiviteitsontwikkeling en winstgevendheid, die dit jaar achteruit hollen. Het CPB verwacht dat de arbeidsproductiviteit en de winstgevendheid volgend jaar weer wat zullen herstellen. De oorzaak hiervan is dat bedrijven hun personeelsbestand alsnog in lijn brengen met de gedaalde productie. Gezonde bedrijven zijn een voorwaarde voor economisch herstel, maar dit herstel zal in eerste instantie dus vergaande sociale gevolgen hebben. Bovendien komt dit herstel niet vanzelf tot stand. De kredietverlening van banken is van groot belang om bedrijven in staat te stellen weer te gaan investeren. Het kabinet volgt de ontwikkeling van de kredietverlening dan ook nauwlettend en zal deze waar nodig ondersteunen. Daarnaast heeft het kabinet een additioneel pakket aan gerichte en tijdelijke fiscale maatregelen genomen dat de bedrijven bijna 2½ miljard liquiditeit verschaft in 2010 en 2011. Na de stimulering van de

economie in dit en volgend jaar is het voor 2011 en daarna vervolgens zaak de overheidsfinanciën weer op orde te krijgen. Dit is een zware opgave waar het kabinet niet voor weg loopt. Zo worden er de komende tijd een twintigtal brede heroverwegingen gestart, waarin op fundamentele wijze naar de overheidsfinanciën wordt gekeken.

In mijn voorwoord van vorig jaar schreef ik ook dat bij de huidige stand van de conjunctuur een tijdige reactie in de ontwikkeling van de loonkosten van belang is. Deze stelling is niet achterhaald door de economische crisis. Sterker, de crisis vraagt meer dan ooit om een verantwoorde loonontwikkeling. Dat kan ontslagen voorkomen en helpen de economie weer op gang te brengen.

De Minister van Economische Zaken

M.J.A. van der Hoeven